

Wspomnienie o profesorze Walterze Siegenthalerze

Professor Walter Siegenthaler. Obituary

Profesor Walter Siegenthaler nie był reumatologiem, jednak jako jeden z najwybitniejszych internistów XX w. poruszał w swoich książkach również zagadnienia związane z chorobami reumatycznymi, toteż trudno nie poświęcić Mu krótkiego wspomnienia pośmiertnego na łamach naszego czasopisma.

Wiadomość o Jego śmierci zaskoczyła wielu Jego przyjaciół pod koniec roku 2010, mimo bowiem już zaawansowanego wieku, do ostatnich dni był aktywnym uczestnikiem międzynarodowego ruchu internistycznego.

Profesor Walter Siegenthaler urodził się 14 grudnia 1923 r. w Davos. W rodzinnym mieście rozpoczął naukę, a po ukończeniu szkoły średniej w Chur, w latach 1942–1948 studiował medycynę w Zurychu. Po studiach i odbyciu służby wojskowej pracował w Instytucie Patologii Uniwersytetu Zuryckiego (u prof. H. Von Meyenburga i prof. H. Zollingera) oraz w szpitalu kantonalnym (u prof. H. Lofflera). Tam uzyskał specjalizację w zakresie chorób wewnętrznych. Przez kilka lat pracował w St. Gallen, gdzie poznał swoją żonę Gertrudę Zuber, wybitną internistkę, którą poślubił w 1957 r. Rok później razem podjęli pracę w klinice uniwersyteckiej w Zurychu. W 1962 r., tj. rok po habilitacji, wyjechał z małżonką do Stanów Zjednoczonych, gdzie w Stanford University Medical School (Palo Alto) i Cornell Medical College (New York) do 1963 r. prowadził badania nad aldosteronem. Po powrocie uruchomił w Zurychu laboratorium, w którym prowadzono badania nad tym zagadnieniem. Tytuł profesora uzyskał w 1965 r. Przez dwa lata kierował kliniką uniwersytecką w Bonn, a od 1970 r. pełnił funkcję kierownika zespołu internistycznego Szpitala Uniwersyteckiego w Zurychu. Tam przez wiele lat razem z żoną tworzyli jeden z najbardziej liczących się w świecie ośrodków medycznych.

Lista osiągnięć naukowych zespołu kierowanego przez prof. Waltera Siegenthalera jest długa. Przykładowo można wspomnieć opisanie pierwszego w krajach niemieckojęzycznych przypadku zespołu pierwotnego hiperaldosteronizmu, wykrycie pierwszego przypadku AIDS w Szwajcarii i utworzenie pierwszego w kraju ośrodka zajmującego się tym problemem, wprowadzenie kapilaroskopii do badań klinicznych, wykonanie jednego z pierwszych w świecie cewnikowania endoskopowego dróg żółciowych, a w 1977 r. wykonanie po raz pierwszy w świecie przezskórnego poszerzenia tętnicy wieńcowej (bezpośrednio zabieg prowadził współpracownik dr Andreas Grüntzig). W dorobku naukowym prof. Waltera Siegenthalera jest ponad 800 prac, a wspomnieć należy, iż od pierwszych lat pracy naukowej zajmował się trudnymi problemami, m.in. toczeniem rumieniowatym układowym.

Fot. 1. Katowice, 8 września 2006 r. Wręczenie Medalu Stulecia Towarzystwa Internistów Polskich przedstawicielom Szwajcarii. Od lewej: Anna Kotulska (sekretarz TIP), Eugeniusz J. Kucharz (prezes TIP), Patricia Kucharz, Rolf A. Streuli (honorowy prezydent International Society of Internal Medicine), Walter Siegenthaler, Jacek Musiał (prezes elekt TIP), Heinrich Plüss (skarbnik International Society of Internal Medicine), Robert Pieczyrak (skarbnik TIP), Philippe Jaeger (były prezydent European Federation of Internal Medicine)

Profesor Walter Siegenthaler pełnił liczne funkcje w uczelniach i ruchu naukowym. Był m.in. dziekanem Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu w Zurychu (1978–1980) oraz dyrektorem medycznym Szpitala Uniwersyteckiego (1980–1991). Kierował licznymi zespołami badawczymi, m.in. Szwajcarskiego Instytutu Medycyny i Klimatu Wysokogórskiego. W latach 1983–1984 stał na czele Niemieckiego Towarzystwa Medycyny Wewnętrznej.

Na emeryturę przeszedł w 1991 r., pozostając dalej aktywnym badaczem, autorem, redaktorem i nauczycielem. W 1994 r. zmarła Jego małżonka, Gertruda Siegenthaler-Zuber (takiej kolejności nazwisk używała), która była przez wiele lat ordynatorem kliniki w zespole szpitala uniwersyteckiego w Zurychu i zajmowała się nauczaniem studentów kierunku pielęgniarstwa. W 2003 r. w osiemdziesiąte urodziny Profesora założono przy Uniwersytecie Zuryskim Fundację Gertrudy i Waltera Siegenthalerów. Od 2000 r. *Deutsche Medizinische Wochenschrift* przyznaje Nagrodę Jego imienia, a od 2004 r. podobną nagrodę przyznaje wydawnictwo Springer Verlag. Od 2010 r. co roku na Uniwersytecie Zuryskim wygłaszany jest wykład Jego imienia.

Najbardziej znany jest jednak Profesor z podręczników, które mają trwałą pozycję w literaturze medycznej, przede wszystkim obszaru niemieckojęzycznego. Jego podręcznik *Siegenthalers Differentialdiagnose innerer Krankheiten* doczekał się 20 wydań i został przetłumaczony na kilka języków, m.in. na angielski, chiński, turecki, włoski, a także polski. Jest też redaktorem podręcznika chorób wewnętrznych, z którego uczyło się kilka pokoleń lekarzy (*Lehrbuch der Inneren Medizin*) i który doczekał się 4 wydań. Z innych znanych podręczników i monografii wymienić należy: *Klinische Pathophysiologie* (9 wydań), *Endokrinium und Stoffwechsel* oraz *Molekularbiologie-Grundlagen und klinische Relevanz*.

Profesora Waltera Siegenthalera poznałem w 2005 r. podczas dorocznego Kongresu Niemieckiego Towarzystwa Medycyny Wewnętrznej (*Deutsche Gesellschaft für Innere Medizin*) w Wiesbaden. Od pierwszego spotkania dużo rozmawialiśmy i za wielki zaszczyt postrzegaliśmy, że darzył mnie przyjaźnią. Spotkaliśmy się kilkakrotnie i chyba dzięki naszej znajomości przyjął zaproszenie na uroczystości 100-lecia Towarzystwa Internistów Polskich, gdzie razem z przedstawicielami 41 krajów odebrał Medal Stulecia Towarzystwa Internistów Polskich. Do Katowic przyjechał trzy tygodnie po operacji wszczepienia endoprotezy stawu biodrowego. Z pewną satysfakcją obserwowałem początkowe zaskoczenie, a potem uznanie wielu uczestników tamtego spotkania, którzy zobaczyli wśród obecnych gości profesora Waltera Siegenthalera, który przyjął zaproszenie mimo przebytej operacji. Cieszy również fakt, że wśród bardzo wielu nagród i odznaczeń, jakie otrzymał Profesor, we wszystkich wykazach (m.in. publikowanych w Internecie) wymieniał Medal naszego Towarzystwa. W Polsce profesor Walter Siegenthaler był jeszcze raz w 2007 r. w Gdańsku. Zmarł 24 października 2010 r. w Zurychu.

Profesor Walter Siegenthaler otrzymał wiele odznaczeń i wyróżnień. Był członkiem *Deutsche Akademie der Naturforscher Leopoldina*, *American Academy for Microbiology*, *Infectious Disease Society of America*, członkiem honorowym Niemieckiego Towarzystwa Medycyny Wewnętrznej, *American Association of Physicians* i wielu innych. Pozostał w pamięci jako wybitny nauczyciel – ponad 20 Jego uczniów posiada tytuł profesora.

Był człowiekiem bardzo eleganckim, o niezwykle szerokich horyzontach. Nie tylko internę postrzegał jako całościową naukę o człowieku, ale miał także wiele przemyśleń dotyczących medycyny i jej ewolucji w czasach współczesnych. Mimo upływu lat, stale śledził nowości w naukach medycznych, czego dowo-

Fot. 2. Wiesbaden, 14 kwietnia 2007 r. Podczas kolacji wydanej przez prezesa Niemieckiego Towarzystwa Medycyny Wewnętrznej, od lewej: Wolfgang Wesiack, Walter Siegenthaler, Pani Wesiack, Eugeniusz J. Kucharz

dem jest wydanie podręcznika zastosowań klinicznych medycyny molekularnej. Był członkiem słynnego *Oslar Society*, w którym dyskutował o transformacji medycyny we współczesnym świecie. Jego prace były niezwykle starannie dopracowane. W rozmowach wspominał również o wielu wielkich tego świata, którzy byli jego pacjentami, a których nazwiska ze zrozumiałych względów (tajemnica lekarska) tutaj przemilczę. W Polsce niesłusznie jest nieco mniej znany, co wynika z ukierunkowania polskiej medycyny na anglojęzyczne podręczniki o chorobach wewnętrznych (np. Harrisona, Cecila). W Niemczech, Austrii czy rodzinnej Szwajcarii nie ma chyba lekarza kończącego studia w ostatnim półwieczu, który na pewnym etapie nauki zawodu nie korzystałby z podręczników prof. Waltera Sieganthalera.

Odszedł wybitny człowiek, jeden z wielkich twórców światowej interny XX w., okresu największego rozkwitu nauki o chorobach wewnętrznych, z której wyodrębniła się reumatologia.

Eugeniusz J. Kucharz